

Čak i današnje vreme, neka jezera – kao što je Bajkalsko jezero u Rusiji – mogu da se zamrznu preko zime (Zaslugom: Dmitrija Vlasova, via imaggeo.egu.eu)

Najhladnija decenija milenijuma

Temperatura na površini naše planete je u stalnom porastu, pa nas u budućnosti verovatno očekuju još toplije decenije. Ali ako se vratimo u prošlost, sve do 15. veka, određene promene vremenskih prilika i klime dovele su do najhladnije decenije veka: 1430. godine.

Tokom istraživanja istorijskih dokumenta o klimi srednje Evrope iz 15. veka, Čantal Kameniš, istoričarka na Univerzitetu u Bernu u Švajcarskoj, shvatila je da se 1430. godine sa klimom desilo nešto neobično. Istražena dokumenta opisivala su vrlo hladne zime sa kasnim mrazevima, kao i to da su mnoge reke i jezera bili zamrznuti tokom te decenije. U drugim dokumentima spominje se da su u zimu 1432./33. stanovnici Škotske morali da koriste vatu kako bi otopili vino u bocama da bi ga mogli pitи.

U daljem istraživanju, Čantal se pridružila Katrin Keler, klimatološkinja iz Berna, kao i drugi istraživači, da bi saznali više o klimi 1430. godine i njenom uticaju na društva širom Europe. Korišćenjem računarskih modela, Katrin je utvrdila da je klima 1430. bila neobična usled kombinacije prirodnih faktora koji su Evropi doneli vrlo hladne zime i umerena, do topla leta.

Čantal je zatim uporedila kako su različita društva reagovala na takve klimatske uslove. U većini mesta, hladnija klima je značila manje biljne hrane, pa su ljudi bili gladni, slabi i bolesni, i mnogi su umirali. Međutim, pojedina društva u nekim gradovima tadašnje Evrope našla su mogućnost da se prilagode. Počeli su da skladište žitarice kada ih je bilo više na raspolaganju, tako da su imali zalihe hrane ukoliko usevi propadnu.

Ovaj tim naučnika tvrdi da njihovo istraživanje može pomoći savremenicima, pokazujući kako društva mogu biti pogodena iznenadnim, ekstremnim klimatskim uslovima. Zato je važno preuzeti potrebne mere opreza i sprečiti moguće posledice.

Find out more

Prodiskutujte sa svojim nastavnikom ili roditeljima:

Koliko traje decenija? A milenijum?

Kakva je razlika između vremenskih prilika i klime?

Na koji način se štitite od zime?

Kako se društvo može prilagoditi na hladnije vremenske uslove tokom dužeg perioda?

Možemo li uticati na ekstremne klimatske uslove danas?

Šta mislite, da li su danas verovatnije ekstremne hladnoće ili ekstremno žarka leta?

Ovaj video sa Ubrzanog kursa za decu, *Crash Course Kids*, mogao bi vam pomoći da odgovorite na neka od ovih pitanja.

Ovo je dečja verzija saopštenja Evropske geonaučne unije (EGU) '[The Coldest Decade of the Millennium? How the cold 1430s led to famine and disease](#)' („Koja je najhladnija decenija milenijuma? Kako je hladnoća u 1430. godini dovela do velike gladi i bolesti?”). Tekst je napisala Bárbara Ferreira (EGU menadžerka za medije i komunikaciju), za naučnu javnost recenzirale Čantal Kameniš (istoričarka na Univerzitetu u Bernu, Švajcarska) i Katrin Keler (Klimatolog na Univerzitetu u Bernu, Švajcarska), a za korišćenje u obrazovne svrhe priredio Fil Smit (koordinator, Nastavnička naučna mreža, Džon Ines centar, Norvik, UK). Verziju na srpskom jeziku priredila Marina Drndarski (nastavnica biologije u OŠ „Drinka Pavlović“ Beograd, Srbija). Za više informacija pogledajte: <http://www.egu.eu/education/planet-press/>.

